

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FRIT DANMARK

UDGIVET AF EN KREDS AF DANSKE

NUMMER 7

Fredag den 24. Maj 1946

5. AARGANG

Fra disse Dages Flensborg.

Kampen om Sydslesvig

Af Red. TAGE MORTENSEN

- De maa forstaa, at for os ansvarlige tyske Embedsmænd er Tilstrømningen af Flygtninge fra de østlige til de vestlige Zoner et endnu større Problem end for Besættelsesmyndighederne, sagde *der Herr Oberdirektor*. — Englænderne og Amerikanerne kan tage rent statistisk paa Spørgsmaalet. Saa og saa mange Flygtninge skal anbringes saa og saa mange Steder. Men for os Tyskere er Flygtningene ikke blot Tal i en Statistik. Det er vore Folkefæller, som vi har baade menneskelige og nationale Pligter overfor. De er ligesom vi selv Medlemmer af det tyske Folkefællesskab. Hen-

synet til dem og til vort Folks fremtidige Tilværelse maa gaa forud for alt andet. Dette er Grundnerven ogsaa i vor Politik i Provinsen Slesvig-Holsten.

Der Herr Oberdirektor rejste sig fra sit Skrivebord, hvor Betænkninger, Planer og Akter taarnede sig op i to høje Bunker, og gik hen til Kontorets ene Væg. Her hang et stort, farvelagt Erhvervskort over Nordtyskland. Farverne vekslede mellem rødt i forskellige Grader, gult og grønt. Holsten lignede et nyudsprunget Kastanieblad, Sydslesvig et falmet grønt Plydsteppe.

— Se, sagde han og pegede paa Lan-

det mellem Flensborg Fjord og Elben — her har vi det kommende Tysklands Besættelsesreserve, et svagt befolket Land med Plads og Virkefelt for Tusinder af Mennesker, med en Landbrugsjord, som kunde give langt større Udbytte og beskæftige mange flere Landbrugere, hvis den blev rationelt dyrket, og med Byer, der kunde blomstre op og blive rige og store, naar blot Rammerne blev lagt og Mulighederne udnyttet. Dette dejlige Slesvig-Holsten — Hr. Overdirektøren paa det offentlige Kontor var selv kommet østfra som Flygtning fra russisk besatte Dele af Tyskland og havde der-

INDHOLD

Kampen om Sydslesvig	1
Partisanerne genopbygger Jugoslavien	3
En besynderlig Anklage	5
Leder: Det utilgivelige	6
»Vi er alle lige gode«	6
Studie i Rigsdagsmontage	8
Norsk Optimisme	11
Ugens Bidstrup	13
F.D.s Kronik: Film	14
Udenrigs-Kronik	15
Fisk	15

efter faaet Ansættelse i Civilforvaltningen — er for os tyske et nyt Warthegau, og vi skal drage Omsorg for, at de Chancer, der findes her, ikke gaar tabt.

*

Lad mig standse her et Øjeblik. *Et nyt Warthegau* — hvad vil det sige?

Den 13. November 1940 bragte den danske Presse følgende Telegram fra Berlin:

For Tiden behandler den tyske Hær Ansøgninger fra Soldater, som efter Krigen ønsker at bosætte sig i de nye østlige Dele af det tyske Rige.

Efter den polske Krig i Fjor er som bekendt Korridoren og Posen med 10 Millioner Indbyggere blevet indlemmet i Stortyskland, hvor de to Distrikter nu hedder Gau Westpreussen og Gau Wartheland.

En tysk Bosættelse i meget stor Stil er planlagt i disse Egne. Foreløbig har nogle Hundred Tusinde Tyskere faaet deres nye Hjem her, saaledes bl. a. de 65.000 Tyskere fra Letland og Estland og 165.000 fra de Dele af Polen, der blev russiske. Desuden bosættes her Tyskere fra selve Generalguvernementet, maaske 100.000 ialt, og en Del af de 200.000 Tyskere fra det

nuværende Rumænien og de Dele af Rumænien, der blev afstaaet til Rusland.

Dette er »Warthegau«, en kæmpemæssig Folkeflytning i den hitlerske Stil, en Tvangskolonisering i stort Format af et ikke-tysk Omraade ved tyske »Herrefolk« og altsaa det, der i Dag forsøges i Grænseprovinserne op mod Danmark.

— Ja, sagde den tyske Embedsmand og smilede vemodigt — vi tabte Krigen, men vi vandt Sydslesvig.

*

Det første er rigtigt, det andet endnu kun en Fremtidsdrøm, men en Drøm, hvis Realisering maalbevidst forberedes og skridtvis gennemføres.

I Flygtningeledelsen og i de lokale Administrationsgrene fra Provsregeringen i Kiel til de mindste landkommunale Styrelser ansættes Embedsmænd fra de rømmede østlige Omraader. Politistyrkerne rekrutteres med Politifolk fra Øst. Mellem 40.000 og 50.000 Flygtningebørn undervises sammen med de hjemlige i Landsdelens Skoler, og Lærerkrafterne er i stort Tal blevet suppleret med østpreussiske Lærere. Gennem Oprettelse af lokale »Erhvervsdirektorater« ledes Flygtningestrømmen ind i Byernes Erhvervsliv, i Industriforetagender, Haandværksbedrifter og Handelsvirksomheder. Planer er udarbejdet, gennemgaaet af Myndighederne og accepteret, om en storstilet Udstykning af Landsdelens Jord med Oprettelse af 5000 nye Bønderbrug og 25.000 nye Landarbejderboliger, alle beregnet paa Flygtninges faste Bosættelse, at gennemføre i Løbet af en femaarig Periode.

Ikke værre, men ganske forskellige.

Omsat i Tal betyder Virkeliggørelsen af de tyske Bestræbelser i Byerne og paa Landet, at Landsdelen umiddelbart syd for den danske Grænse naar disse fem Aar er gaaet, har faaet sin fastboende Befolkning paa 260.000 Mennesker mere end fordoblet, og at »Ny-Slesvigerne« i Antal og som Følge deraf ogsaa i Indflydelse vil overgaa det nuværende faste Folkeelement.

Der har været en vis Hang i den dan-

ske Presse og i den aktuelle danske Literatur om Sydslesvig til at skildre Sydslesvigerne som Helgener, og Flygtningene, der hovedsagelig stammer fra Østpreussen, som en Bande Djævle og Bandidter. Selvfølgelig er ingen af Delene rigtige. Den sydslesvigske Befolkning er hverken værre eller bedre end den østpreussiske eller den danske. Der er Idealister, og der er Materialister. Der er Vaagenhed, og der er Sløvhed. Der er Driftighed, og der er Dovenskab. Der er Arbejdsglæde, og der er Arbejdsdkykhed. Der er forbrøderiske Elementer, og der er hæderlige Mennesker. Den ene Part har intet at lade den anden høre. De er blot vidt forskellige, i Mentalitet, i Væremåde, i Livsførelse og i Udseende. Men det er til Gengæld ogsaa her i disse sidste fire Omstændigheder, Faren ligger — først for Sydslesvigerne selv, senere for den danske Grænse og det danske Folk.

Herr Schnidrichkeit aus Memel.

For en dansk lagtager, som jævnlgt færdes i Sydslesvig, er der ingen Forskel at spore mellem Indstilling, Arbejdsformer og Levevaner — naar bortses fra de for smaa Rationer hernede — mellem Sydslesvigerne og Danskere. Reaktionen overfor Tid og Begivenheder, kulturelle, økonomiske og politiske, er jævnt hen de samme. Lidt mindre politisk Modenhed, maaske, en vis Tilbøjelighed til at forveksle det ønskelige med det mulige, en noget indsnævret Horisont efter tretten Aars Ensretning af Presse og Radio, men derudover intet. Hr. Middelmand i det sydslesvigske Husum adskiller sig meget lidt fra Hr. Middelmand i det københavnske.

Derimod er han væsensforskellig fra Herr Schnidrichkeit aus Memel, Østpreusseren med alle den østpreussiske Races Dyder og Lyder, et flittigt, nøjsomt, sparsommeligt og arbejdsomt Folk, som apatisk og kritikløst underkaster sig Myndigheder og Tilstande, og hvis mentale autoritær-militaristiske Indstilling har været Forudsætningen for al tysk Erobrerpolitik fra Frederik den Store til Hitler, Forudsætningen tillige for Nazismens hurtige Gennemtrængning af det tyske Folkelegeme, Preusseraandens Kulmination. »Wir lassen alles an uns her-

(fortsættes Side 10)

FRIT DANMARK

Udgivet af en Kreds af Danske

REDAKTØR:

Kate Fleron
(ansvarlig overfor Presseloven)

Forretningsfører: LRS. Niels Andersen,
Sekretær: Ingeniør Jørgen Poulsen

Redaktion og Ekspedition:
Nørrevoldgade 11, København K.
Tlf. Central 15.745, Postgiro Nr. 4084

Trykt i Det Hoffenbergske Etablissement, Kbhvn.

HOVEDLEDELSE:

C. A. Bodelsen,
Professor, Dr. phil.
Chr. Christiansen,
Fagl.form., M. F. Aarhus

Per Federspiel,
Minister

Kate Fleron,
Redaktør

Mogens Fog,
Professor, M. F.

Niels Foged,
Lektor, Odense

Børge Houmann,
Redaktør, M. F.

Ingeborg Højl,
Vordingborg

K. V. Jensen,
Tandlæge, Tønder

Aeldgaard Kristensen,
Overportør

Teit Kærn,
Reservekirurg, Dr. med.

Halldan Lefèvre,
Reservelæge, Dr. med.

Gelius Lund,
Rigsdagsstenograt

Aksel Milthers,
Docent

Ragnhild Morville,
Viborg

J. Christmas Møller,
Cand. jur., M. F.

H. C. Nielsen,
Tømmerhandler, Odense

Chr. Ostenfeld,
Civilingeniør, Dr. techn.

Waldemar Sørensen,
Fuldmægtig, Horsens

Ejnar Thorsen,
Civilingeniør

Sven Toblesen,
Papirhandler, Esbjerg

»Frit Danmark« udkommer ugentlig og koster 3,30 Kr. Kvartalet. Abonnement kan tegnes gennem Postvæsenet og de lokale Frit Danmark-Grupper eller direkte gennem Ekspeditionen, hvorefter Postopkrævning bliver udsendt. Løssalgpris: 30 Øre

PARTISANERNE GENOPBYGGER JUGOSLAVIEN

Nedenstaaende Skildring af Forholdene i Jugoslavien er skrevet paa Grundlag af en Samtale med Dr. F. Neukirch, der som Røde Kors' Delegat nylig har været i Landet for at undersøge Mulighederne for en Hjælpeaktion fra dansk Side. Dr. Neukirchs Besøg har allerede resulteret i Afsendelsen af Medikamenter og Forbindsstoffer og yderligere Hjælp er under Forberedelse.

Før Krigen havde Jugoslavien en Befolkning paa 16 Millioner, af dem er 1,7 Million udslettet under Landets Kamp mod Nazismen, faldet som Partisaner eller døde i Koncentrationslejre. Der findes 280.000 Børn, der har mistet den ene af deres Forældre, og 120.000 som hverken har Far eller Mor. For disse Børn maa Staten delvis eller helt drage Omsorg.

Sygeligheden saavel blandt Voksne som Børn er enorm, 500.000 har Tuberkulose, mere end en Million lider af Malaria, og Kønssygdommene huserer værre end nogensinde.

Landet er frygteligt hærget efter de Kampe, der har fundet Sted; i Skovene, Klipperne og Bjærgene har de naturligvis ikke sat dybere Spor, men i de dyrkede Egne drog Fjenden skaanselsløst frem, Landsbyer, hvor man troede eller vidste, at Partisaner holdt til, blev jævnet med Jorden, og Kvægbesætningerne udryddede.

De jugoslaviske Patrioter var omgivet af Fjender paa alle Leder og Kanter, og den nazistiske Terror skød hæslelige Gevækster. Paa en Udstilling, der afholdes for Tiden, ser man Billede af, hvorledes en Patriot, der var blevet taget til Fange af de stedlige Schalburg-

Bander, blev myrdet ved, at man simpelthen skar Hjertet ud af Livet paa ham.

Landets egne Nazibander.

Da Jugoslavien i 41 officielt blev besejret af Tyskland, var Sejrherrn, som man vil huske, gåvmodig nok til at forære Italien, Ungarn, Bulgarien og Albanien et Stykke hver, Resten holdt de selv besat, og under det søde Skin af Vilje til at bevare selvstændige Stater, oprettede de Republikken Kroatien, en nazistisk Vasalstat.

Herrefolket selv plus italienske, ungarske, bulgarske og albanske Nazister gav sig hurtigt i Lag med at terrorisere Jugoslaverne med Støtte fra Landets egne Naziorganisationer. Der var to: Ustasja, der optraadte under Ledelse af Pavelitsch, og Tjeknik-Organisationen, hvis Fører var den eengang berømte nu berygtede Mihailovitsch.

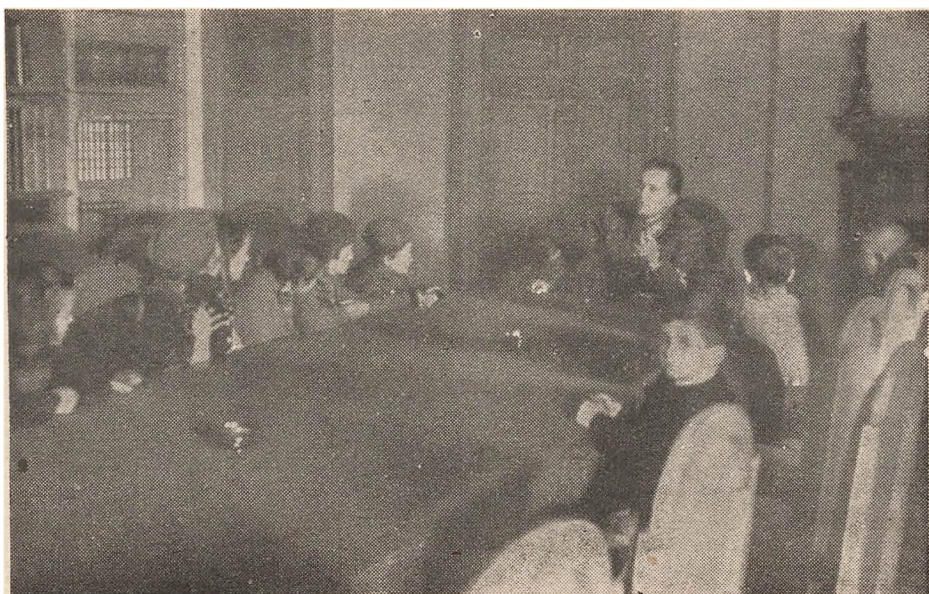
hvem det, som bekendt, en Periode lykkedes at imponere Europa, men senere blev afsløret som tysk Collaboratør. Han er først nylig blevet fanget og venter nu paa at blive draget til Ansvar for sine Handlinger under Besættelsen. Ingen venter, hans Dom bliver mild.

Tito mellem Lenin og Stalin.

Mod disse onde Kræfter — og mod de lunkne og defaultiske tillige — drog Tito frem, og placerede sig som det besatte Europas Partisangeneral Nr. 1.

Og i Dag er det Tito, der har Magten i Jugoslavien — som Statsminister sidder han i Spidsen for en Folkefrontsregering, der har et meget fast Greb om Tingene.

Betyder det, at der er Diktatur i Landet? Naar man ikke er Sproget mægtigt og kun har opholdt sig der en begrænset Periode, er det vanskeligt at

Marskal Tito, den forgudede, véd, hvordan han skal opføre sig — her holder han Møde med en Delegation fra »Pionerne fra Belgrad«.

skabe sig et fuldgyldigt Begreb om de politiske Forhold, men eksisterer og arbejder der paa legal Vis Anti-Folkefrontspartier i Jugoslavien, saa hører man i hvert Fald ikke om dem, og det begrænsede Antal Aviser, der udkommer, er saa ensrettede, at man faar Fornemmelsen af noget, der minder stærkt om Censur.

Imidlertid: Titos Popularitet synes grænseløs — hans Billede hænger i hver en Ventesaal og hver en Skolestue Landet over, hyppigt ved Siden af Stalins eller Lenins, undertiden mellem dem. Saaledes kan det ikke undgaaes, at den Fremmede, der besøger Landet, maa drage visse Slutninger af disse ydre Insignier. Den intensive Dyrkelse af Enkeltpersoner og den røde Stjerne, der i Reglen lyser over Portrætterne, giver det Indtryk, at de seks jugoslaviske føderative Stater nærer en meget dyb Beundring for sin store Nabo, Sovjetunionen.

Oprydningen er gjort til en Folkesag.

Partisanerne er den herskende Klasse i Jugoslavien — de dyrkes, og der digtes og synges om dem. Men tro ikke, de har lagt sig til Hvile paa de Laurbær, de vandt under Frihedskampen — de kæmper videre for Genopbygningen og Fremtiden, og det paa en Maade, der aftvinger en *almindelig Respekt*, fordi Maalet, der stræbes efter, i hvert Fald i første Omgang er til Gavn for alle.

Jugoslavien er et ribbet og fattigt Land, de mangler alt: Mad, Klæder og Raastoffer for at faa deres Industri i Gang. Jorden er udstykket og Fabrikvirksomhederne socialiserede — men om Effektiviteten er det endnu for tidligt at udtale sig. Alt, hvad der behøves, for at de kan opretholde Livet, faar de saa at sige fra Unrra og fra det amerikanske Røde Kors, der begge arbejder i den tætteste Forbindelse med Regeringen, der dirigerer Hjælpens Fordeling. Og paa det beskedne Eksistensgrundlag, som de paa denne Maade har faaet skabt sig, tager de saa fat paa at rydde op, bogstavelig talt. Oprydning og Genopbygning er blevet gjort til en Folkesag, alle er med, ogsaa Skolebørnene og Kontorfolkene, der ofrer Fritimer og Søndage paa dette Ekstrajob. Til Sommer skal 28.000 Studenter bruge deres Ferie til at reparere et 90 km langt Jernbanspor. Iøvrigt er snart hele Jernbanenettet i Orden igen, og de mange Broer over Floderne bygget op.

De forældreløse Børn, der er et af Landets Problemer, har Staten som sagt taget sig af, og den sørger baade for deres materielle og aandelige Opdragelse. Før Krigen var mellem 30 og 40 Procent af Indbyggerne Analfabeter, nu gives der Skoleundervisning overalt — Lokaler har man i stor Udstrækning erhvervet sig ved Beslaglæggelse af Nazisternes Ejendomme. Til Gengæld lærer Skolebørnene at synge pæne smaa Sange om Tito —

Tschetnik-Offizier — Billedet er hentet fra et nazistisk Propagandablad, hvoraf det fremgaar, at Tschetnikerne arbejdede sammen med Tyskerne. Af den tyske Tekst læser man iøvrigt bl. a., at de har svoret ikke at lade deres Haar klippe, før den kommunistiske Bandepest i deres Hjemland er udryddet.

der selvfølgelig ogsaa er værd at synge om.

Energi og Fortrøstning.

Jugoslavernes Muligheder for at bekæmpe de Sygdomme, der raser iblandt dem, er meget smaa. I en forfærdende Grad mangler de Materiel og Udstyr, og de har Brug for al den Hjælp, der kan skraves sammen til dem.

Der findes i Belgrad eet Hospital med 200 Senge for tuberkuløse Børn, og i den samme By ejer man kun eet Pneumo-Thorax Apparat, der er uundværligt i Behandling af de lungetuberkuløse — man maa køre rundt med det fra det ene Hospital til det andet.

Naturligvis formindsker det ikke Sygelighedens Omfang, at Ernæringsstandarden er ringe, selvom man ikke

(fortsættes Side 12)

Saa primitivt har man maattet indrette sig mange Steder i det sønderskudte, nedbrændte Jugoslavien — et Halvtog over et Ildsted, og Hjemmets Arne er sikret.

„EN BESYNDERLIG ANKLAGE“

Frode Jakobsen svarer Alfred Jensen

I en Artikel i »Frit Danmark« om Frihedsraadets Problemer« retter Folketingsmand Alfred Jensen en besynderlig Anklage mod mig. Besynderlig — for hvis det var mig, der var staaet op og havde slaaet mig for Brystet og sagt, at Kommunerne havde villet bruge Modstandsbevægelsen til indrepolitiske Formaal, men at jeg havde forhindret det, saa kunde man i hvert Fald forstaa den politiske Mening dermed. (Det har jeg aldrig villet for ikke at slaa flere Revner i Frihedsbevægelsen end nødvendigt). Men naar det, som det sker i denne Artikel, er Alfred Jensen, der staar frem og fortæller, at Kommunerne vilde have brugt Modstandsbevægelsen, men at jeg, Frode Jakobsen, har forhindret dem i det, saa kan man ikke let faa Øje paa den politiske Tanke bagved — men des mere sikker kan man maaske være paa, at det er rigtigt.

En Analyse af Alfred Jensens Artikel giver 5 Hovedpunkter, hvor han vender sig med Kritik mod Frihedsraadets faktiske Politik. For en Række af disse Punkter nagles jeg til Pælen som den hovedskyldige. Ogsaa hvor dette ikke udtrykkeligt er bemærket, skal jeg tage til Orde, da jeg paa alle 5 Punkter er og har været bunduenig med min gamle Ven Alfred og i Artiklen i det hele fremstilles som Roden til alt Ondt.

1) Med mærkbar Uvilje vender Alfred Jensen sig mod »Frihedsbevægelsens kolossale Vægt i Besættelsens sidste Aar, der i høj Grad gik ud over den indre Klarhed og Fæstthed«, fordi »Frihedsbevægelsen ikke saa det som en Hovedopgave at fragsigte de Dele, som gennem [d. v. s. tidligere under] Besættelsen havde haft en lunken Indstilling overfor Kampen mod Hitler, men derimod koncentrerede sig om at drage saa vide Kredse som muligt med ind i Arbejdet«.

2) Han slaar fast, »at Kommunerne var Førere for den Del af Frihedsbevægelsen, der betragtede det som Raadets historiske Pligt ogsaa efter Besættelsen at optræde paa saadan en Maade, at Modstandsbevægelsen Trin for Trin hævedes op til et højere politisk Niveau«.

3) Han vender sig imod, »at Frihedsraadet samlede sig om Kampen for Landets Befrielse og Demokratiets Genindførelse og afviste alt andet«. Stedet for at træde frem med »et bredt politisk Program«, som Kommunerne krævede det.

4) Han slaar med Beklagelse fast, at der indenfor Frihedsraadet ikke var Stemning for, at Frihedsraadet skulde danne Regering selv eller blot for Krav om, »at Frihedsraadet skulde have den førende Stilling indenfor Regeringen«.

5) Endelig kalder Alfred Jensen det »en skæbnesvanger Fejl, at Frihedsbevægelsen ikke blev enig om en fælles Opstilling ved Valget den 30. Oktober 1945«.

ad 1) Her maa jeg i Retfærdighedens Navn sige, at det er første Gang, jeg hos Kommunerne støder paa den for mig helt ufattelige Tanke, at det ikke gjaldt om, at faa saa mange som muligt til at forlade det Neutralitetsstandpunkt, der ved Krigens Begyndelse var Flertallets, at Maalet altsaa ikke skulde være at faa hele Danmark med i Kampen. Man maa da spørge: Ønskede Kommunerne ikke i Sandhed Modstandsaaendens Sejr indenfor alle bestaaende Partier, eller foretrak de i Virkeligheden at beholde den for sig selv som et Vaaben til at slaa de andre Partier oven i Hovedet med? Indtil jeg har hørt Alfred Jensen faa Tilslutning, vil jeg vægre mig ved at tro slikt om dem, der vitterlig var gode Kammerater i Kampen.

ad 2) »At det var Raadets historiske Pligt efter Besættelsen at hæve Modstandsbevægelsen op til et højere politisk Niveau«, er en Paastand, der forbavser mig. I Maj 1944 udtalte Danmarks Frihedsraad med Kommunerne Tilslutning: »Den Dag, Tyskerne er ude af Landet, er Raadets Maal naaet, og det vil opføre sig at eksistere.« Det er oven i Købet ikke mig, der har affattet dette. Saadan noget kan man ikke udtale for at skabe politisk Goodwill, hvis man ikke mener det. Og hvad skal man saa forstaa ved »Højnelse af Modstandsbevægelsens politiske Niveau«? Jeg er tilbøjelig til at tro, at det i Alfreds Mund betyder, at gøre den mere kommunistisk. Det var Alfred Jensen, der i Folketinget i Forbindelse med de ulovlige Strejker truede med igen at fremmane de store Folkestrejkers Aand — hvad der for os andre var noget i Retning af Helligbrøde overfor Danmarks Frihedskamp. Derfor er jeg heller ikke tryk ved det Punkt paa Alfred Jensens Program, men glad for, at jeg var med til at sørge for, at vi holdt vort Løfte.

ad 3) Alfred Jensen beklager, at Frihedsraadet koncentrerede sig udelukkende om Landets Befrielse og Demokratiets Genindførelse. Men det er jo de Opgaver, vi til enhver Tid slog fast var Frihedsraadets eneste. Han bebrejder mig, at jeg forhindrede Frihedsraadet i at fremtræde med et bredt økonomisk og socialt Program. Dette Punkt har jeg behandlet udførligere i mit Svar paa Mogens Fogs aabne Brev, »Frit Danmark« Nr. 41. Et almindeligt politisk, økonomisk og socialt Program havde vi simpelthen ikke Lov til at komme med, fordi vi havde samlet vore Folk til Frihedskampen under udtrykkelig Forsikring om, at vi ikke vilde drive almindelig økonomisk og social Politik. Desuden vilde det have været ugorligt. Har Alfred Jensen glemt Røret indenfor Modstandsbevægelsen, da han paa et Møde paa Grønttorvet fik vedtaget en Resolution med bare saa selvfølgelige Krav som 21 Aars-Valgret og Landstingets Afskaffelse? Ogsaa paa det Punkt er jeg glad

ved, at jeg forhindrede, at Frihedsraadet gjorde sig skyldig i et politisk Nummer — (som oven i Købet ikke vilde være lykkedes).

ad 4) Med Hensyn til Regeringsdannelsen indrømmer jeg gerne, at jeg fra første Færd holdt paa: Enten ingen Deltagelse eller Deltagelse paa lige Fod, og ønskede at faa dette sidste Resultat fastlagt saa hurtigt som muligt — modsat den kommunistiske Taktik, hvor Kravet, som Alfred Jensen skriver, »naturligvis maa være undergivet Forvandlingens Lov under Hensyn til Stillingen i Folket« d. v. s. hvor man til enhver Tid vilde presse saa meget ud som muligt. Formaålet for mig var at undgaa »belgiske Tilstande«, Tilstande, vi bagefter vilde have skammet os over. Som den rette Vej saa jeg 50—50-Løsningen og stiledede altid derefter, aldrig efter mere eller mindre. Havde vi presset mere ud, vilde det af Folket være blevet opfattet som Misbrug og givet Bagslag for Frihedsbevægelsens Folk ved det kommende Valg. Og hvad var der saa vundet ved den kortvarige Magt? Naar Alfred Jensen har røbet det, kan jeg godt indrømme, at han og jeg (de to, der førte de Forhandlinger, der ledte til Regeringen af 5. Maj), anvendte forskellig Taktik, naar Forhandlingerne ikke vilde glide: Han hævdede da, at saa dannede vi Regering alene, jeg, at saa vilde vi ikke være med i den Regering. At Alfred Jensens Tale ikke opfattedes som realistisk fremgik deraf, at hans Trusel efter min Opfattelse var uden Virkning, medens mit Synspunkt var yderst virkningsfuldt. Hvis Alfred Jensen med at være førende i Regeringen tænker paa Statsministerens Post, vilde jeg ikke have fundet det forkert med Christmas Møller som Statsminister, hvad Kommunerne foreslog, men jeg gav Christmas Møller Ret i, at det var uklogt at stille dette Krav. Alt i alt er jeg ikke bange for det Ansvar, Alfred Jensen med Rette lægger paa mine Skuldre med Hensyn til Dannelsen af Regeringen af 5. Maj.

ad 5) Hvad angaar endelig den »folke-demokratiske Blok« ved Valget i Efteraaret 1945, nævnes jeg ikke udtrykkeligt, men da jeg vitterlig fra første Færd har vendt mig mod denne Plan, skal jeg ogsaa svare paa dette. Valget i Efteraaret kom ikke til at dreje sig om Frihedsbevægelsen kontra Partiernes Politik. Jeg selv beklager, at saadanne Spørgsmaal ikke spiller en større Rolle, naar Folket skal kaare sine Talsmænd. Men saadan er altsaa den danske Befolkning, og man gør aldrig klogt i at lukke Øjnene. Jeg giver Alfred Jensen Ret i, at Modstandspolitikken da havde og uden Tvivl stadig har Flertallet af Befolkningen bag sig. Men havde vi gjort Valget til et Valg: Modstandsbevægelse kontra de politiske Partier, hvad vilde der saa været sket? Det vilde ganske

(fortsættes Side 12)

DET UTILGIVELIGE

Hvad er det, Modstandsbevægelsen vil? Lave Vrøvl, spænde Ben for Politikerne, gøre sig vigtig!

I Begyndelsen stod man som Medlem af Frihedsbevægelsen temmelig uforstaaende overfor den Mistillid, der som giftige Planter slyngede sig om ethvert Initiativ, der kom fra vore Rækker. Samtidig stod der jo store dannebrogfarvede Rosenbuketter paa vort Bord med Kort ved fra det taknemlige officielle Danmark! Vi kunde ikke faa Glæden og Mistilliden til at rime. Det kan vi stadig ikke, men nu ved vi, at det heller ikke er Mening, at der skal eksistere Overensstemmelse mellem de officielle Hilsner til Frihedsbevægelsen, og den Indstilling, man har overfor dens Medlemmer, naar de optræder som rigtigt levende Mennesker: Beundringen er forbeholdt Modstandskampen som Musæumsgenstand.

Nyligt under Strejken tillod tre Medlemmer af Frihedsraadet, den konservative Redaktør Schoch, den socialdemokratiske Professor Husfeldt og den kommunistiske Mogens Fog at tilbyde at undersøge Grundlaget for Slagteri-arbejderkonflikten i den Hensigt hermed at bidrage til Genskabelse af Arbejdsroen.

Man skulde tro, de havde forlangt at undersøge Mulighederne for hurtig Likvidation af Folkestyret. Den Behandling, som blev deres Tilbud til Del i Radioavisen og i Størstedelen af Pressen er et — desværre typisk — Bevis paa i hvilken Aand, man optager og udlægger et Initiativ fra Modstandsbevægelsens Side.

Tilbudet var af en saadan Art, at det absolut ikke kunde skade nogen af de stridende Parter, men det viste sig, at det kunde det, der var meget værre, det kunde fornærme. Kom ikke her disse Fyre og mente, at de kunde klare Tingene bedre end Politikerne og de lovfæstede Institutioner? Hvem var de, at de vovede at løfte deres Røster i denne truende Time? Tre Medlemmer af Frihedsraadet, der havde tilladt sig at springe ud af Montren og nu appellerede til Befolkningen i det længst arkiverede Sammenholds og Kamme-

ratskabs Navn! Fy for den! Det var vel nok det usømmeligste og frækkeste, man endnu havde oplevet fra denne forvorne Side — skulde man le eller græde? Resultatet blev en Slags Krampegraad, der gennemrystede Pressen, saa Lederspalterne strittede derved.

Hvis man interesserer sig for Psykologi, har man ikke kunnet undgaa ved denne Lejlighed at faa befæstet sin Opfattelse af de Bevæggrunde, der er Nerven i de uforholdsmæssigt forbitrede Angreb, der Gang paa Gang rettes mod Frihedsbevægelsens Folk, saasnart de tillader sig at aabne Munden: der er eet, de aldrig vil kunne opnaa Tilgivelse for, nemlig dette, at de har bevist, at de vilde sætte Livet ind for deres Overbevisning. Havde de dog bare ikke dengang under Krigen

mast sig paa med deres Mod og Karakterstyrke, saa havde de i Dag kunnet optræde som almindelige velmeriterede Borgere, som det havde været meget nemmere at tilgive, eventuelt følge. Men som det er, har de paa Forhaand forskertset enhver Mulighed for Sympati, medens Mindreværdsførelserne iført de særeste Forklæninger huserer blandt Modbevægelsens Ypperstepræster.

Men Frihedsbevægelsens Folk blev under Besættelsen beriget med Erfaringer, der gør dem uimodtagelige for Mistænkeliggørelse af Idéer, der gaar paa tværs af det hævdundne, og det der anses for passende. Engang oplevede vi, at det foragtede og forfulgte blev til den eneste Sandhed — noget lignende kan vi opleve igen.

„Vi er alle lige gode“

Den Mistro, den heftige Utaalmodighed, der kendetegner Indstillingen overfor Frihedskampens Folk, mangler ganske, naar det gælder f. Eks. Bedømmelsen af de fremtrædende Borgere, der har spillet en Rolle indenfor Dansk-tysk Forening — om deres Motivers Renhed tvivler kun »Land og Folk« og »Information«.

De Herrer, der afhøres, kan ikke rigtig blive enige om, hvorledes de skal forklare Foreningens Maal. Uklarhed hersker ogsaa med Hensyn til de tyske Midler, man modtog til Støtte for Foreningens Økonomi o. s. v. o. s. v. Men der er eet Punkt, hvor ikke een eneste af de i Sagen implicerede svigter, og det er, naar det gælder om at sige gunstigt Vidnesbyrd om Anklagedes eller Medvidners ædle Hensigter. Mon Pressen er klar over, at den ved at lade denne Flom af Fordrejelser, Halv- og Helløgne passere i Tavshed, er medvirkende til, at disse Mænd fremdeles godtages i fremtrædende Stillinger og paa Tillidsposter i Samfundet. Aah jo, det er den nok, og det passer den helt vel — af mange Grunde: ikke alene skaffer Beskyttelsen af »vi er alle lige gode« Mentaliteten størst og billigst Popularitet, den er ogsaa mest betryggende.

Det var en dejlig Morgen, da vi forleden i samme Avis kunde læse, at

Chr. H. Olesen, Kassereren, der raadede over Dansk-Tysk Forenings plettede Penge, var blevet genvalgt til Hædersposten som Formand for Dansk Arbejde omtrent paa samme Tidspunkt som Medlem af Dansk-Tysk Forenings Repræsentantskab, Hr. Julius Bomholt holdt national Festtale fra det kongelige Teaters Scene som Indledning til »Niels Ebbesen«.

Jo vist er vi alle lige gode, besjælede af rene og ædle Motiver — alle undtagen de Frihedskæmpere, der tillader sig fortsat at kæmpe for Samfundets Renlighed og Forbedring — deres gode Hensigter er de eneste, der er Grund til at tvivle om.

Saa billigt, saa behageligt og saa ynkeligt som muligt — det er det officielle Danmarks Parole i Dag.

Paa Grund af Strejken . . .

Frit Danmark beklager overfor Læserne, at det paa Grund af Strejken blev umuliggjort for os at udsende et Nummer i sidste Uge. Desværre var det heller ikke muligt for os at meddele vore Abonnenter at Nummeret udeblev — vi kan kun hermed beklage, at vi har maattet svigte.

LEGENDEN

Fra Presseattache ved den norske Legation, Forfatteren Odd Hölaas, har vi modtaget følgende Indlæg.

All respekt for overlege Scharffenberg. Hans hederlighet, frimodighet og sannhetskjærlighet er det ingen som drar i tvil, tvert imot har man under tiden en følelse av at dr. Scharffenberg for å få en sak helt objektivt og allsidig belyst, kommer til å overeksponere vage anelser og formodninger som da får öket vekt fordi de fremstilles nettopp av ham. Det forbauser derfor ikke ubetinget at herr Scharffenberg i sitt foredrag i Studentersamfunnet i Oslo, er kommet i skade for å understötte den tyske legende om at invasjonen i Norge og Danmark i virkeligheten bare var et kapplöpp mellom vestmagtene og tyskerne som tyskerne vandt.

I siste nr. av »Frit Danmark« (10/5), har herr A. Rasten brukt Scharffenbergs foredrag som utgangspunkt for en stor artikkel, »Vestmagterne og Norden i 1940 — nogle spændende Perspektiver«, og denne artikkels fremkomst virker så meget mer forbausende som den overhodet ikke tar hensyn til den fyldige, og så vidt jeg kan se, fullt ut tilfredstillende offisielle fremstilling som Den brittiske Ambassade i Oslo, den 6. mai iår utsendte i anledning av Scharffenbergs påstander. Denne offisielle fremstilling ble offentliggjort i de Köbenhavnske blade som telegram fra Oslo den 7. mai. Av denne redegjölrelse fremgår det klart at den brittiske flåte og invasionsstyrke av strategiske grunner måtte holdes i reserve hvis Tyskland skulle angripe Syd-Norge. Landsetning med transitt gjennom Norge og Sverige for öyet har aldri vært på tale uten under forutsetning av den norske og svenske regjeringens billigelse. Så sent som den 6. april 1940 underrettet de brittiske representanter i Stockholm og Oslo den svenske og norske regjering om at den brittiske regjering ikke hadde til hensikt å landsette tropper i landet hvis tyskerne ikke tvang dem til det ved selv å foreta en aksjon.

»Frit Danmark«s leder »Hvis Kleo-

patras Næse ...« böter adskillig på den skade som herr Scharffenbergs foredrag og herr Rastens artikkel kan avstedkomme, men nevner heller ikke noe om den brittiske redegjölrelse. Jeg er fullt klar over at det må være tekniske vanskeligheter som har gjort at »Frit Danmark«s utmerkede redaksjon ikke har kunnet bringe dette nödvendige korrektiv til disse fremstillinger, og jeg frikjenner derfor pure »Frit Danmark« for med hensikt å ha villet vise illojalitet overfor den brittiske regjering i denne sak. Det virker imidlertid ganske påfallende at et blad som »Frit Danmark« bringer en stor artikkel som må kunne få storadmiral Dönitz i Nürnberg til å gni seg i hendene.

Vi kan alle være enige om nödvendigheten av at dokumentene fra dette

mest kritiske tids-avsnitt i Nordens historie blir fremlagt så utförlig og allsidig som mulig, men det er mindre påkrevet som herr Scharffenberg forlanger, at de hemmelige engelske og franske dokumenter offentliggjøres nå isteden for om 25 eller 50 år, hvis man i sannhetens interesse tar med de dokumenter som er offentliggjort 4 dagar tidligere.

Odd Hölaas.

Odd Hölaas har Ret i, at tekniske Vanskeligheder udelukkede den Hensynten til den britiske Fremstilling, som vilde have været naturlig og retfærdig. Vi kan tilføje, at havde Hr. Odd Hölaas ikke sendt os ovenstående Indlæg, havde F. D.s Redaktion selv gjort opmærksom paa Sagen.

Frit Danmark.

„Ud af Mørket -“

Anmeldt af Minister PER FEDERSPIEL

Jan Valtin: Ud af Mørket I—II, (Vilh. Priors Forlag). Kr. 21,75.

I sine Erindringer fra den sen-victorianske Tid fortæller E. F. Benson om en berømt Politiker og Adelsmand, der under sine Ophold i Hovedstaden lod sig adspredde af en attraaværdig Veninde, hvad alle var orienteret om undtagen (mente man) hans Gemalinde hjemme paa Landet. Ved et Juleselskab paa Slotet vakte det derfor Bestyrtelse blandt de mange Gæster, da hans Herlighed blandt sine Gaver fremdrog et indrammet Portræt af Dejligheden. Kun hendes Naade, der var en virkelig Lady, redede Situationen ved med et blidt Smil at udbryde: What a lovely fancy picture!

Med samme Elegance synes den kommunistiske Menighed i Danmark ikke at have kunnet kommentere Udgivelsen paa Dansk i Peter de Hemmer Gudmes fortræffelige Oversættelse af Pseudonymet Jan Valtins Skildring af Mellemkrigs-aarenes underjordiske Bestræbelser for at befordre Verdensrevolutionen. Om nu »Ud af Mørket« beskriver virkelige Tildragelser eller kun er »a fancy picture« kan vel kun de indviiede bedømme. Men naar Forfatteren selv fastslaar, at det »var Grundloven for alt konspirativt Arbejde, at ingen skulde vide mere om sin Organisations Hemmeligheder, end det var nödvendigt for, at han kunde gennemføre sin specielle Opgave«, kan man

jo undre sig over, hvorfra han har sin omfattende Viden om Organisationens Krinkelkroge.

Imidlertid er Komintern, hvis Virksomhed Forfatteren foregiver at skildre, forlængst ophævet, og de Forhold, Bogen beskriver, har i bedste Fald en vis historisk Interesse. For Eksempel vilde det jo i Dag være meningsløst, om »ingen tænkte paa at bestride den kommunistiske Læresætning, at ingen Strejke, selv om de strejkende ender med at blive arbejdsløse eller kommer i Fængsel, maa betragtes som et Nederlag. En Strejke er Uddannelse til Borgerkrig. Derfor er alle Strejker, hvordan de end ender, politiske Sejre for Partiet«. Ligesaa virkelighedsfjern lyder i Efterkrigstiden den Udtalelse, Valtin lægger en kommunistisk Fører i Munden: »Vi maa organisere og lede enhver tænkelig Strejke, selv den mindste — og gøre det mod det socialdemokratiske Fagforeningsbureaukratis Vilje«, eller — ihukommende de danske Kommunisters Bestræbelser for at opnaa en fælles Front med Socialdemokraterne — den Kommentar, Forfatteren for egen Regning fremsætter: »For os Kommuniste gik Loyaliteten mod Partiet forud for Loyaliteten mod Proletariatet«.

Troværdig virker paa den anden Side Forfatterens Beskrivelse af det tyske Kommunistpartis ejendommelige og ka-

(fortsættes Side 12)

NAVN	RIGSDAGSTIDENDE 9/6-46
JOHS. CHRISTIANSEN (R.)	Men maa jeg saa rette et Spørgsmaal til det ærede Medlem, der syntes at ville være lidt munter i Anledning af de Betragtninger har fremsat om Angrebene paa Danmarks Udenrigspolitik, og ogsaa lidt patetisk, idet det ærede Medlem sagde, at det aldrig har det danske Folks Udenrigspolitik. Det sagde jeg nu ikke. Jeg sagde, det var Danmarks Udenrigspolitik. Men naar det ærede Medlem tale Udenrigspolitik, maa jeg da ikke have Lov til at spørge det ærede Medlem: Hvad var det ærede Medlems, hvad var Kommunes Udenrigspolitik i Aarene før 1939? Og naar man taler saa meget om Ansvar for alt det, der førte op imod den 9. April, har jeg troet saa det ærede Medlem og hans Parti sig til Forsvarsspørgsmaalet? Saa vidt mig bekendt var han Forsvarsnihilist om det. Jeg tror ikke, at det ærede Medlem er den rette til at forsøge at korrekse andre, som har haft Indflydelse paa vort Lands Politik i op mod 1939.
CHR. CHRISTIANSEN (S.)	... og jeg maa sige, at det var mit Indtryk, at store Dele af den indbudte Kreds havde en underlig Smag i Munden efter 1 Fremførelse. Det kan ikke skjules, at den slet ikke gav det, som vi alle sad og ønskede vilde komme frem i Filmen, et samlet for Danmarks og dets Folks Frihedskamp paa en saadan Maade, at det kunde staa som et Monument ikke alene nu i den men langt ud i Fremtiden. Det er efter min Mening en Film, der er ensidigt lagt til Rette, Chauvinisme og Kommunisme blandt men paa en saa underlig Maade, at Filmen ikke kunde blive nogen Helhed, men i Virkeligheden sigter efter ganske bestemte Partier og Partier uden egentlig at vise den Linie, der skulde have været fulgt. Jeg beklager, at en saa gunstig Lejlighed til at lave et Monument gennem en god kunstnerisk Film er blevet forspildt.
AKSEL LARSEN (Komm.)	Vi ved alle, at den socialdemokratiske Hovedbestyrelses Cirkulære af 2. September 1943 var en Blanding af Chauvinisme og Kommunisme, det ækleste, man kan tænke sig, saa jeg kan godt forstaa, at ogsaa det ærede Medlem Hr. Chr. Christiansen er ophidset maa imidlertid gentage, at jeg ikke har set Filmen, jeg skal gaa hen og se den i Aften, saa kan jeg diskutere den med stør kundskab ved senere Lejligheder. Til det ærede Medlem Hr. Johs. Christiansen vil jeg sige, at vi tager det meget alvorligt med vort Ansvar for Landets politiske økonomiske Stilling. Men man skal lade være med at komme med saadan noget Pjæt — undskyld, det har jeg ikke Lov at sige noget i den Retning —, at man, fordi man tager det alvorligt med sit Ansvar, skal have Pligt til at sluge raat et hvilket som helst Forslag, Regeringen kommer med. Nej, saadan staa det ikke. Saa vilde det ærede Medlem forhøre mig om, hvad der var vor Udenrigspolitik før Krigen. Vi staa ikke her for at føre en uendelig politisk Debat, det burde det ærede Medlem vide. Hvis det ærede Medlem ikke har fulgt saa meget med, at han ved, hvilket uendelig politisk Synspunkt vi havde forud for Krigen, synes jeg, det ærede Medlem overhovedet skulde lade være med at nævne Udenrigspolitik fra denne Talerstol. Det ærede Medlem synes overhovedet at have fulgt vel lidt med, naar han betegner os som Forsvarsnihilist kan jeg henvise ham til den Stilling, vi tog ved sidste Revision af Forsvarsordningen, jeg tror i 1937. Tage en Debat om Forsvarspolitik og Udenrigspolitik ved denne Lejlighed kan jeg naturligvis ikke, jeg tror heller ikke, det henhører under dette Emne, jeg har kun korrigeret den af det ærede Medlem fremsatte Paastand om, at den Udenrigspolitik, der førtes, var hele Landets og Folkets Udenrigspolitik. Jeg mener, det ærede Medlem paastod, det var hele Folkets Udenrigspolitik. Hvis jeg skulde have taget fejl, beklager jeg men jeg vil i hvert Fald reservere mig, at det var den Udenrigspolitik, vi ønskede ført, og vi mener, den er blevet drøftet her senest den 29. August 1943.
BERTEL DAHLGAARD (R.)	Det er i Anledning af en Bemærkning, det ærede Medlem Hr. Aksel Larsen fremsatte, jeg tager Ordet. Jeg vil begynde med at sige til det ærede Medlem Hr. Aksel Larsen, at det er mærkeligt, at han ikke selv lægger Mærke til, at et stigende Antal Mennesker her i Landet, som føler sig ilde berørt af den kamæleonagtige Maade, han ofte optræder paa i den Tagen Farve efter skiftende Forhold, som vi har set hos ham og hans Parti under Besættelsesperioden. Men naar det ærede Medlem nu tillader sig at tage Ordet her fra denne Talerstol og forklare, at han og hans Parti har virkelig aldrig været Forsvarsnihilist ... (Aksel Larsen: Det har jeg ikke sagt!) Naa, det har det ærede Medlem ikke sagt, altsaa det ærede Medlem har været forsvarsnihilistisk, forstaaer jeg; det var det, jeg gerne vilde godtgøre med et enkelt Ord. Det ærede Medlem var i sine Betragtninger i 1937. Kunde det ærede Medlem ikke strække sig saa vidt at bevæge sig et Par Aar længere tilbage i Tiden, f. Eks. til den 7. Maj 1937 hvor det ærede Medlem gav Udtryk for sin forsvarspolitiske Opfattelse her i det høje Ting og udtalte følgende: «Vi er ikke Tilhængere under nogen Omstændighed af at styrke Danmarks Militærvæsen og Danmarks Beredskab til Krig. Vi er ikke noget Fædreland her at forsvare, det overlader vi til de ærede Medlemmer af Hr. Hans Nielsens Slags, dem, der mener har noget at forsvare, som mener, at vi har et yndigt Hjem, hvor Arbejderne har nydelige Klæder og smukke Møbler. Danmarks hører ikke Arbejderklassen, men det tilhører Overklassen. Det er Danmarks Arbejderklasses Opgave at sætte sig i Besiddelse af Landet, men indtil det sker, er Landet Overklassens og skal derfor ikke regne med Arbejderklassens Forsvarslinje.» Jeg tror, det er et meget prægnant Udtryk for den Politik, det ærede Medlem i lange Tider stod som Talsmand for her i Landet.
AKSEL LARSEN (Komm.)	Jeg forstaaer, at det er Meningen, at det er Danmarks Forsvarspolitik, vi skal diskutere nu. Jeg har ikke noget imod det, jeg blot kun, at Forretningsordenen kun levner mig kort Tid. Det er derfor umuligt for mig, navnlig over for en Elev med en Opfattelse som det ærede Medlem Hr. Bertel Dahlgaard udførligt og tilstrækkelig grundigt at gøre Rede for vort Partis Syn paa Forsvaret hvorfor vi har skiftet Opfattelse fra 7. Maj 1935 og senere. Det burde det ærede Medlem have forstaaet, hvis han har fulgt med i Politik. Det, Diskussionen drejede sig om — det har det ærede Medlem ikke opdaget — var den Paastand, fremsat af det ærede Medlem Hr. Johs. Christiansen, at vi indtil Besættelsen var Forsvarsnihilister. Mod den vendte jeg mig med Henvielse til vort Stilling ved Revisionen af Forsvarsordningen i 1937. Iøvrigt skal det være mig en Fornøjelse, naar jeg faar Lejlighed til det paa lige Fod, hvor jeg kan regne med samme Taletid som det ærede Medlem, hvad jeg paa Grund af Forretningsordenen ikke — at optage en Diskussion om disse Spørgsmaal, om vore Partiers Stilling saavel til Forsvaret som til Udenrigspolitikken før og op til 9. April 1940. Jeg tror, det vil være opbyggeligt.
BERTEL DAHLGAARD (R.)	Det ærede Medlem Hr. Aksel Larsen sagde, at det aabenbart var min Mening, at der her skulde foregaa en forsvarspolitisk Diskussion. Nej, det er det ikke, ikke paa nogen Maade, men derimod er det min Mening, at der skal være en vis Redelighed i Behandling af Modstandere og af politiske Spørgsmaal, og jeg vil gerne sige, at jeg har den Opfattelse, at jeg tror, det bliver nødvendigt, efterhaanden bliver et tilstrækkeligt stort Antal Personer i alle Partier, der uden Hensyn til partipolitiske Interesser er enige i Ting, nemlig at søge at bremse de Udskejelser paa den politiske Agitations Overdrev, som synes at blive mere og mere betegnet i Udviklingen. Jeg skal gerne sige som min Anskuelse, som det altid har været, at det ærede Medlem Hr. Christmas Møller, saa som har kunnet se, altid har erkendt, at her var en Grænse, vi alle maatte passe paa ikke at overskride, og det ærede Medlem Hr. mas Møller har i Dag yderligere vist, at han stadig er af den Anskuelse.

SMONTAGE

For tværpolitisk Morskabs Skyld har Frit Danmark foretaget en Sammenligning mellem de største Blades Referat af Diskussionen om Frihedsfilmen i Rigsdagen. Vi synes selv, det er en instruktiv Montage!

MOTTO:
— der skal være en vis Redelighed i Behandling af Modstandere.
(B. Dahlgaard, 8/5 1946).

RLINGSKE TIDENDE 8/5-46	POLITIKEN 8/5-46	SOC. DEMOKRATEN 8/5-46	LAND OG FOLK 8/5-46
<p>— Hvordan var det ærede Medlem Aksel Larsens Stilling til Forret for 1939? Som bekendt var Forsvarsnihilist om en Hals!</p>	<p>Aksel Larsen tager fejl. Jeg sagde, at den førte Udenrigspolitik var Danmarks. Hvad var Kommunisternes op til 1939 og f. Eks. den 9. April. Hvordan stillede de sig til Forsvarsspørgsmaalet? Mig bekendt var de Forsvarsnihilister om en Hals. De er ikke de rette til at korrekse andre.</p>	<p>— Hvorledes var den kommunistiske Udenrigspolitik i Aarene op til 1939, og hvordan stillede Partiet sig til Forsvarsspørgsmaalet?</p>	<p>— Men hvad var da Kommunisternes Udenrigspolitik? De er vist ikke de rette til at korrekse andre — de, som selv var Forsvarsnihilister lige op til Krigen.</p>
<p>— en har ikke givet Udtryk for som vi alle ønskede skulde me frem. Den er en Blanding haurvinisme og Kommunisme, og er beklageligt, at en saa god ghed er forspildt.</p>	<p>— Jeg var bortrejst, da Filmsraadet foretog denne Indstilling. Da jeg overværede Forpremieren, var det mit Indtryk, at store Krese af Forsamlingen havde en underlig Smag i Munden. Filmen er ikke noget samlet Udtryk for Danmarks Frihedskamp, den er en Sammenblanding af Chauvinisme og Kommunisme, man sigter efter bestemte Personer.</p>	<p>— Jeg saa Filmen ved Forpremieren og fik det Indtryk, at store Dele af de Indbudte fik en underlig Smag i Munden. Filmen kan ikke staa som et Monument frem i Tiden. Det er en ensidig Film og en Sammenblanding af Chauvinisme og Kommunisme.</p>	<p>— Filmen er efter min Mening en Blanding af Chauvinisme og Kommunisme.</p>
<p>— ærede Medlem Hr. Johs. Christensen maa ikke have fulgt godt, naar han beskylder os for Forsvarsnihilisme. Jeg vil ikke ind paa Forsvarsdebat, men jeg minder vor Stilling til Forsvarsrevisionen i 1937.</p>	<p>— Jeg skal gaa hen og se Filmen i Aften. Naar Hr. Johs. Christiansen efterlyser vor Udenrigspolitik, maa jeg sige, at vi ikke her skal føre udenrigspolitisk Debat. Naar han oven i Købet mener, at vi var Forsvarsnihilister før Besættelsen, saa har han ikke fulgt videre godt med.</p>	<p>— Vi skal ikke diskutere Udenrigspolitik ved denne Lejlighed.</p>	<p>— Ja, vi ved jo fra Alsing Andersens Cirkulære i September 1943, at Chauvinisme og Kommunisme er det ækleste, man kan tænke sig, saa jeg kan godt forstaa, at Chr. Christiansen er ophidset. Naar man beskylder os</p>
		<p>for at have været Forsvarsnihilister op til Krigen, maa jeg henvise til mine Udtalelser under Forsvarsdebatten i 1937. Deraf fremgaar det med største Tydelighed, at denne Paastand er forkert. Iøvrigt er dette jo ingen udenrigspolitisk Debat. Har Johs. Christiansen ikke fulgt saa meget med, at han kender vor Stilling til de udenrigspolitiske Spørgsmaal før Krigen, burde han lade være med at bringe det Emne paa Bane. Men i alt Fald maa han vide, at den Kurs, Flertallet fulgte, blev dømt den 29. August.</p>	
<p>— den radikale Hr. Bertel Dahlgaard sig nu, bevæbnet med et tykt af Rigsdagstidende, Talerstolen: Det er mærkeligt, at det ærede medlem Hr. Aksel Larsen ikke lægger Mærke til, at en stadig nde Del af Befolkningen er hans kamæleonagtige Optræder i Rigsdagen. Hvorfor ikke lidt længere tilbage end til 1937? 7. Maj 1935 gav han Udtryk len Opfattelse, at Kommunistiske vil styrke det danske Milieet. De danske Arbejdere har noget Fædreland at forsvare, i Danmark tilhører Overklassen ikke Arbejderne.</p>	<p>Bertel Dahlgaard (R.). — Det er mærkeligt, at Aksel Larsen ikke selv er klar over, at stedse flere Mennesker bliver opmærksomme paa den kamæleonagtige Politik, han har ført. Naar han nu siger, han aldrig har været Forsvarsnihilist ... Aksel Larsen: — Det har jeg ikke sagt. Dahlgaard: — Naa, det ærede Medlem har altsaa været det. Ja, det var netop det, jeg ønskede at faa fastslaaet. Det staa ogsaa at læse i Folketingsforhandlingerne for den 7. Maj 1935.</p>	<p>— Et stigende Antal Mennesker føler sig ilde berørt af den kamæleonagtige Stilling, som Kommunisterne indtager. I 1937 gav Aksel Larsen Udtryk for en forsvarsnihilistisk Tendens. Han sagde, at han intet Fædreland havde at forsvare. Danmark tilhørte ikke Arbejderne, men alene Overklassen.</p>	<p>— I 1935 tog Aksel Larsen en anden Stilling til Forsvaret.</p>
<p>— ærede Medlem burde vide e. Han burde vide, hvorfor vi skiftet Opfattelse, hvis han har med i dansk Politik.</p>	<p>— Forretningsordenen forbyder mig paa dette Tidspunkt af Debatten at komme med en udførlig og grundig Redegørelse, hvorfor vi efter den Tid skiftede Opfattelse.</p>	<p>Aksel Larsen (Kom.) vilde stadig ikke svare paa de udenrigspolitiske Spørgsmaal, men erklærede, at han ved en anden Lejlighed med Fornøjelse vilde tage Diskussionen op.</p>	<p>— Ogsaa Dahlgaard maa have fulgt saaledes med, at han kan forstaa, hvorfor vort Syn paa Forsvaret har ændret sig siden. Desværre tillader Forretningsordenen mig nu kun korte Replikker. Naar vi kan mødes paa lige Fod, skal jeg gerne diskutere baade Forsvars- og Udenrigspolitik.</p>
<p>— er min Mening, at der skal en vis Redelighed i Behandlingen af sine Modstandere. Jeg tror, bliver nødvendigt, at et stort inden for alle Partier bliver om at søge at bremse den iske Agitations Udskejelser. Det e Medlem Hr. Christmas Møller altid erkendt, at der her er rænse, som ikke maa overskrides, og jeg takker ham for hans Indlæg her i Dag.</p>	<p>— Der maa kræves en vis Redelighed i Behandlingen af politiske Modstandere, og jeg har den Opfattelse, at et stort Antal Personer i alle Partier søger at begrænse de Udskejelser, der nu finder Sted. Christmas Møller har altid erkendt, at der var en Grænse, der ikke maatte overskrides, og jeg takker ham for hans Indlæg her i Dag.</p>	<p>Bertel Dahlgaard (R.) søgte endnu en Gang at holde Aksel Larsen fast i den tidligere Vægning mod at forsvare Danmark og den senere Kritik af, at det ikke skete den 9. April. Han udtalte bl. a.: — Der skal være en vis Redelighed i Behandlingen af politiske Modstandere. De Udskejelser paa det politiske Omraade, som synes at blive almindelige, maa standses. Christmas Møller har altid erkendt denne Grænse.</p>	

Kampen om Sydslesvig

(fortsat fra Side 2)

ankommen er Østpreusserens politiske Generalnævner: »Vi tager Tingene, som de kommer«. Diskussionsløst modtages Ordre, ansvarsløst udføres de, slavisk Underkastelse under Foresattes Ønsker og Befalinger. Paa dette Folks Rygge red de preussiske Junkere Kejserdømmet i Sænk. Paa dette Folks Rygge red Hitler den halve Verden i Ruin.

Det er disse Østpreussere, et racemæssigt Blandingsgods af Slaver og Germaner, barnligt grusomt og barnligt ansvarligt, autoritært indstillet, af Natur lydigt til Døden, haardført i Krig og i Fred, naivt modtageligt for demagogisk Tale, som nu revet op af deres Hjemstavns Muld tumler rundt i Efterkrigstidens Malstrøm for til sidst i stadigt voksende Tal at ende ved Danmarks Sydgrænse — ikke paa Grund af tilfældige Omstændigheder, men som Led i en bevidst tysk Politik, der placerer netop disse Grænseboere fra Rigets østlige Egne, gennem Generationer vant til Grænsekampens Vilkaar, ved Tysklands vestlige Grænser. Holland, Belgien og Frankrig kender de samme Problemer fra deres Grænsedistrikter som Danmark ved sit, en ny nazistisk Trusel mod Nabolandene, naar Forholdene med Aarene er faldet til Ro.

*

Denne Fare var endnu ikke tilstrækkelig synlig, da Hr. Christmas Møller i London deklarerede, at der for Danmark ikke forelaa noget territorialt Grænse-spørgsmaal, og heller ikke, da Samlingsregeringen i Maj proklamerede sit »Grænsen ligger fast«. Begge Erklæringer var paa daværende Tidspunkt i Overensstemmelse med Opfattelsen hos 95 pCt. af det danske Folk, men Udviklingen siden har rokket adskilligt ved deres Grundlag.

Er Omvendelsen varig eller midlertidig.

Flygtningepresset mod Grænsen er taget i Styrke, og samtidig har det danske Modtryk i den sydslesvigske Befolkning faaet et hidtil ukendt Opsving. Paa lidelige Kendsgerninger om denne Danskheds Kraft vil først foreligge ved Efteraarets kommunale Valg. I Øjeblikket lader det sig kun fastslaa, at omkring Halvdelen af Landsdelens hjemmehørende Vælgere har anmodet om Optagelse i de danske Foreninger, og at en Folkeafstemning nu — men her kan der givetvis kun være Tale om et Skøn — vilde give Flertal i den egentlige sydslesvigske Befolkning, Sydslesvigere og Frisere, for en Tilslutning til Danmark paa den ene eller den anden Maade i Omraadet mellem den danske Grænse og Slien, Eiderstedt iberegnet, men Svanesen undtaget.

Der kan være Grund til at spørge, hvor stor en Del af denne Omvendelse der bunder i virkelig national Omstilling, og hvor stor en Del af den, der har sin Rod i materielle Overvejelser — med

andre Ord: om Omvendelsen er af varig eller blot midlertidig Karakter.

Ogsaa her maa der blive Tale om et Skøn. Irritationsmomentet ved Flygtningenes Tilstedeværelse, det Tryk, de øver paa Arbejdsmarkedet, den Konkurrence, de har sat ind overfor de hjemlige Erhvervsvirksomheder, og Faren for en kæmpemæssig Udstykning af den sydslesvigske Landbrugsjord har sammenlagt givet et stærkt materialistisk Moment for Orienteringen mod Nord. Denne Bevægelse ikke blot modstaar, men vinder med Held Terræn overfor den rigstyske Propaganda, saaledes som den drives af de anerkendte rigstyske Partier: Socialdemokratiet, Kommunisterne, de kristelige Demokrater og det demokratiske Genopbygningsparti — de sidste to Opsamlingspartier for den tyske Borgerlighed — og tillige overfor Agitationen fra de slesvig-holstenske Kredse, som i og for sig ikke har noget principielt mod en Adskillelse fra det øvrige Tyskland, men som i saa Fald ønsker en særlig nordvesttysk Statsdannelse med Hamburg som politisk, økonomisk og erhvervsmæssig Central.

Tyskland bliver aldrig et Demokrati —

Ved Siden af de rent materialistiske Betragtninger — »kommer vi til Danmark, bliver vi fri for alle de Besværligheder, som Flygtningene volder« — fremsættes imidlertid ogsaa andre og væsentligere Synspunkter. Først og fremmest har Flygtningenes Leben og Treiben belært Sydslesvigerne om, at der er større Forskel mellem dem og det tyske Riges Østboere end mellem Sydslesvigere og Danskere. Det skal her tilføjes, at den samme Forskel er opdaget af Flygtningene selv, og at der kun hos de færreste af dem bestaar noget Ønske om at forblive i Sydslesvig, hvis de ikke bliver trunget hertil. Endvidere findes der i Arbejderkredse en udtalt Skepsis overfor det allierede Forsøg paa at skabe et demokratisk Tyskland. Vi forsøgte det selv med Weimarrepublikken, erklærer de, men Forsøget mislykkedes, fordi Preusseraanden var for stærk. Hvorledes kan man saa tro, at det kan lykkes ude fra? Vi vil væk fra Tyskland, thi Tyskland bliver aldrig Demokrati. 1920 troede vi endnu paa Muligheden. Derfor stemte vi tysk ved Afstemningen. I Dag gør vi det ikke. Af denne Grund indtager baade Socialdemokratiet og Kommunistpartiet i Sydslesvig en anden Holdning til Grænseproblemet end deres rigstyske Moderpartiers officielle: ikke en Fodsbred tysk Jord skal afstaas mod Vest.

Endelig har jeg, men det er især i den kvindelige Del af Landbobefolkningen, mødt Argumentet: Vi vil have Ro og Fred. Vore Mænd og vore Sønner skal blive hjemme hos os, de skal passe deres Arbejde og gøre deres Dont uden Risiko for stadig paany at skulle trække i Soldatertrøjen og sendes ud til fjerne Krigsskuepladser. Men denne Risiko kan kun undgaas, hvis Sydslesvig skilles fra Tyskland.

Materielle, politiske og idealistiske Overvejelser danner tilsammen Baggrunden for Danskhedens Vækst i Sydslesvig, saaledes som den giver sig Udtryk i Tilslutningen til de danske Foreninger, til de danske Skoler for Børn og Voksne, de danske Møder, de danske Gudstjenester og hele det øvrige danske kulturelle og nationale Arbejde. Hvad der er den ene Aarsag, og hvad der er den anden, lader sig i Dag ikke sige. Væksten er den eneste haandgribelige Kendsgerning.

*

Det er den almindelige Opfattelse, at de britiske Besættelsesmyndigheders Holdning over for den sydslesvigske Danskhed og over for de Ønsker, der fra officiel dansk Side er fremsat vedrørende Forholdene i Sydslesvig, dels er ulden, dels er negativ.

Denne Opfattelse er baade rigtig og forkert. Men Skylden for Lunkenheden ligger ikke hos de britiske Myndigheder alene. De maa dele den med de danske Sydslesvigere og de skiftende danske Regeringer — med Hovedparten til Regeringerne.

Den engelske Optræden i Sydslesvig er korrekt. Sydslesvig er en tysk Provins, dens Indbyggere er tyske Statsborgere, og de maa dele det øvrige Tysklands Vanskæbne og Besværligheder, saa længe denne Tilstand vedvarer. Uro kan ikke toleres. Er de rigstyske og slesvig-holstenske Politikere dygtigere og mere smidige end Lederne af den sydslesvigske Danskhed, bliver det de første, der i Spillet med Militærregeringen tager Stikkene hjem. Paa den anden Side er Tilladelsen til den store Udvidelse af det danske Kulturarbejde i Sydslesvig og til Opstilling af Kandidater at betragte som en venlig, udstrakt Haand til Danmark.

Men man maa gøre sig klart her i Landet, baade i Befolkningen, paa Rigsdagen og i Regeringen, at før der fra officiel dansk Side kommer en officiel Erklæring til de allierede Stormagter om Danmarks Interesse, Danmarks Hensigter og Danmarks Maal i Sydslesvig, sker der ingen Ændring i Tilstanden dernede, ej heller nogen Ændring i den Fare, som denne Tilstand betyder, først for det tyndt befolkede Nordslesvig — som stadig er i de up ewig ungedeelte Slesvig-Holsteneres Kikkert —, senere for det øvrige Danmark.

Det afgørende Skridt mangler.

Det danske Udenrigsministerium har tre Gange over for Stormagterne betonet Danmarks Ønske om at deltage i Drøftelserne om Tysklands fremtidige Forhold. Disse Henvendelser er blevet vel og venligt modtaget. Men det afgørende Skridt staar endnu tilbage. Og før det er taget, før det fra dansk Side er oplyst over for Stormagterne, ikke blot at det er en vital Interesse for Danmark at være medbestemmende om Forholdenes Ordning i Sydslesvig, men ogsaa hvorledes vi ønsker dem ordnet, kan der ikke ventes nogen Hensyntagen i Praksis til de danske Ønsker — af hvilken Art disse nu end til syvende og sidst vil vise sig at være. *Tage Mortensen.*

Norsk Optimisme

Normalt skulde Frit Danmark Nr. 7 jo være udkommet den 17. Maj, Norges Frihedsdag, hvortil nedenstaaende Artikel var skrevet. I Dag har den dog, paa Da-toen nær, samme Aktualitet.

17. mai i Oslo. Barnetog og nytut-sprunget löv. Karl Johansgate i hele sin lengde fra Stortinget til Slottet som en eneste jublende korso av barn og flagg. Ingen konfetti, men et overdådig impresjonistisk inntrykk av myldrende og tindrende små menneskesjeler! Hvor i verden ser man et mer håndgripelig symbol på en ukuelig fremtidstro.

Og dog er det ikke om barn og flagg og bjerkelöv det skal skrives ved denne 17. mai, ett år etter befrielsen. Lyrikken får ta en pause, for det man heller vil höre er om det finnes noe balanseforhold mellom dagens nesten programatiske lystro og virkeligheten.

»Vi hadde ikke vært nordmenn om vi ikke hadde vært misfornöyet med det som er gjort og det som ikke er gjort i löpet av det år som er gått,« sa statsminister Gerhardsen i sin tale 8. mai. Men er man da misfornöyet i Norge? Andre röster fra Norge har også gitt uttrykk for en viss utilfredshet, men det er et spørsmål om ikke disse ytringer ikke mere gir uttrykk for utålmodighet enn for virkelig misfornöyelse. Er Norge skuffet som så mange andre land i Europa? Nei, man sporer en tydelig utålmodighet etter å komme igang med gjenoppbygningen, men kravene er så mange og arbeidet så krevende at det ikke blir tid til skuffelse. Dessuten er kjennsgjerningene i seg selv stimulerende, og når man skal skrive om denne 17. mai griper man derfor heller til dem enn til barnetogets, flaggenes og bjerkelövet's staffasje.

Det er overflödig å nevne ennå en gang hvor dypt nede Norge var for et år siden, utplyndret som intet annet land, på randen av hungersnöd. Men

selv om forsyningerne fremdeles virker noe spartanske er de allikevel tilstrekkelige, og den stadige bedring har sin store psykologiske betydning fordi den motvirker tilbøyeligheten til misnöie.

I löpet av et rolig arbeidsår med stabil politisk kurs og uten konflikter er man så nådd frem til en rekke kjennsgjerninger som i seg selv er stimulerende. De økonomiske konjunkturer har vært gunstige. Det forbausende er at Norges industris produksjonsindex allerede i februar i år nådde opp til 97 (mot 76 i 1944 og 60 i mai 1945), man regner nå at den har passert 1939, og dette til tross for at den store treforedlingsindustri har sviktet på grunn av tömmermangelen. Av handelsflåtens 3 mill. tonn er $\frac{4}{5}$ beskjeftiget til meget gode frakter, og flåten innseiler mellom 25 og 30 mill. kroner netto hver måned. Hvalfangsten presterte ifjor å stable sammen 6 ekspedisjoner på rekordtid, og det lykkes tross utrolige vanskeligheter å skaffe en produksjon på en halv mill. fat olje som vil innbringe Norge 115 mill. i valuta. Eksporten öker, mens derimot importen, som umiddelbart etter befrielsen nådde faretruende höyde, nå snarere er blitt for liten fordi de forskjellige land ikke ser seg istand til å effektivere bestillingene til tross for at Norge har respektable tilgodehavender. Men kanskje det mest stimulerende trekk er gjenoppbygningen i Finnmarken. Denne veldige landsdel, större enn hele Danmark, lå ifjor totalt rasert, og gjenoppbygningsarbeidet syntes uoverkommelig. Man er imidlertid i löpet av dette år kommet så langt med planer og forberedelser at de ansvarlige myndigheter uttaler at hvis arbeidet skrider frem som hittil vil Finnmarken være helt gjenoppbygget om 4 år fra nå av.

Oppgjöret med landssvikene, som til å begynne med syntes å skulle innlede en lang og deprimerende krise, har fått en så rask behandling at man regner innen årets utgang å ha ferdigbe-

handlet alle saker. Det betyr at de skyldige er blitt idömt sine straffer og har fått sine böter, og at de så etter hvert kan vende tilbake til arbeidslivet, idet man opprettholder det gamle, anstendige rettsprinsipp, at en mann som har utsonet sin straff dermed også er ferdig med den. Det viser seg med andre ord, at denne raske og stort sett effektive behandling av landssvikene i det lange löp har vært til störst gavn for dem selv, samtidig som det har vært den heldigste lösning for samfunnet.

Dette år har altså tegnet seg gunstigere for Norge enn noen hadde turdet håpe. Man har fått et visst pusterum, men selvfølgelig må man regne med tilbakeslag og vanskeligheter. Arbeiderne har hittil vist adskillig resignasjon i sine i og for seg berettigede lönnskrav, av hensyn til inflasjonsfaren. Arbeiderne har betinget seg lönnforhöyelse når produksjonen igjen er kommet opp på det gamle nivå, men dette er i höi grad et fortolkningsspørsmål og strider foreløbig mot regjeringens stabiliseringspolitikk. Som man ser ligger det her et ikke ufarlig konfliktstoff.

Alle vet at det ennå vil ta mangfoldige år för krigens spor er slettet ut, men det er med et dypt ändedrag av tilfredshet at Norge nå på sin frihedsdag kan se tilbake på det år som er gått. Men den rikeste glede som norske hjerter idag föler er at den igjen er blitt sammenheng mellom barnetogenes jublende optimisme og den fremtid de vander mot.

Odd Hölaas.

Angaaende Postbude

For at undgaa eventuelle Misforstaaelser skal vi herved oplyse, at »Byens Postbud«, som er nævnt i Anmeldelsen af Bovrup-Kartoteket, ikke hedder I. C. Jensen eller M. Moselund.

Frit Danmark.

OM STREJKERS ULOVLIGHED

Afsluttende Replik
fra Læge Georg Moltved

Folketingsmand Hedtoft har været saa imødekommende atter at bringe et Indlæg om dette Emne. Sikkert et Bevis paa, at her er et ømt Punkt, som giver Socialdemokratiets Ledelse en Del Uro. Klaring kan nok være nødvendigt for nogle, ligesom Uklarhed har sin Fordel for andre.

Hedtoft har faaet det Indtryk, som han siger, at jeg uden større Held søger at bakke mig ud af de af mig selv rejste Problemer. Jeg kan med Oprigtighed sige, at det saa langt fra har været mit Motiv, som det netop var min Agt at faa bakket en ledende Socialdemokrat ind i Diskussionen. Det lykkedes og tilmed med selve Socialdemokratiets politiske Fører paa Arenaen. Selve Problemet, antager jeg, er nu stillet tilstrækkelig klart op, baade juridisk og sprogligt, om Betimeligheden af at udvide Begrebet Ulovlighed til Handlinger, der ikke er forbudt af Loven, hvilke Grupper af Medborgere, der har Ret til at strejke og hvilke, der er bundet af Overenskomster. Og endelig som vel det i Virkeligheden vigtigste, at Ordet Ulovlighed i Forbindelse med Strejke anvendes som Skræmmebillede i Forbindelse med andre politiske Propagandaord.

Helt uden Interesse er det vel heller ikke, at Folketingsmand Hedtoft godkender, at saakaldte ulovlige Strejker i visse Tilfælde er berettigede og maaske dermed lovlige, naar det gælder Formaal som Socialdemokratiets Ledelse af politiske Grunde anser for uopnaelige ved parlamentariske Midler. Jævnfør Generalstrejketruslen i 1920.

En saadan Definition bliver det vist vanskeligt at underbygge juridisk. H. gør naturligvis heller ikke noget Forsøg derpaa. Naar H. og dermed Socialdemokratiet som Parti for Tiden føler sig kaldet til at fastslaa Strejkernes »Ulovlighed«, kan det givetvis ikke have anden Mening, end at det i Øjeblikket ikke passer Partiet politisk at bruge Strejkevaabnet. Og da de menige er tilbøjelige til at lystre Generalerne, ligger det disse nær at skræmme dem med Ordet »Ulovlighed«. Derfor er det pinligt for Hedtoft at blive erindret om Generalstrejketruslen i 1920, som ligger i den danske Arbejderklasses Bevidsthed som et magtfuldt, stolt Minde.

Arbejdersituationen ligger i Øjeblikket i et saa alvorligt Leje, og Arbejdernes Krav er saa klart formuleret, fagligt og politisk, at det ikke baader dem, og heller ikke den politiske Kamp i det hele taget, at der af Førerne bruges Ord og Paroler, der er tvedygtige eller helt uklare.

Georg Moltved.

„UD AF MØRKET“

(fortsat fra Side 7)

tastrofale Taktik, der gik ud paa aktivt at bekæmpe Socialdemokratiet og i Virkeligheden lod fem være lige overfor Nazisterne, indtil det i Selvforsvar ogsaa blev nødt til at bekæmpe dem.

Bogen bør imidlertid ikke læses som et politisk Dokument, men som en ganske usædvanlig spændende Roman. Vi følger Valtin fra hans første beskedne Job som Stikirendreng for en illegal kommunistisk Gruppe, til han gennem en Række eventyrlige Tildragelser under Udførelsen af farlige samfundsomstyrtende Hverv under alle Himmelstrøg stiger mod Organisationens Tinder for til Slut at blive lumsk forraadt til Gestapo. Bogens lodigste Kapitler indeholder gruppeopvækkende og yderst troværdige Skildringer fra Gestapos Fængsler og Lejre. Tilslut slipper han ud af Helvedet ved at paatage sig — paa Skrømt — at være Stikker for Gestapo i Udlandet, og herfra forsvinder han som i en Ildvogn fra saavel sit nazistiske som sit kommunistiske Milieu for at tage Ophold i det Parnas, hvorfra han udsender sin Bog.

Selvom han ihvertfald i sine yngre Aar nærede den verdensrevolutionæres Foragt for »kommunistiske Lokalpatrioter«, vil det dog maaske smigre hans litterære Forfængelighed, at hans Bog, der under Besættelsen forelaa illegalt, anvendtes som Haandbog i illegalt Arbejde under den nationale Kamp mod Nazisterne i Danmark. Selv Jules Verne har jo efter Sigende givet Videnskaben visse Inspirationer. Per Federspiel

EN BESYNDERLIG ANKLAGE

(fortsat fra Side 5)

med Urette være kommet til at se ud, som om Modstandsbevægelsen kun repræsenterede en lille Del af det danske Folk. For at det store Flertal vilde have stemt Venstre, socialdemokratisk o. s. v., kan ingen med en Smule Realitetssans i Behold tvivle om. Og hvad vilde Resultatet yderligere være blevet? At man havde drevet de politiske Partier over i en bitter Mod-sætning til Frihedsbevægelsen, d. v. s. at man havde gjort Frihedsbevægelsens Ideer en Bjørnetjeneste. Den skæbne-svangre Fejl, som den Fløj af Frihedsbevægelsen begaar, der stadig opretholder en smuldrende Organisation, er, at den ofte antager Karakter af en almindelig Mistænkeliggørelse af de politiske Partier som saadanne i Stedet for at stræbe efter Indflydelse indenfor dem. At løbe de politiske Partier over Ende er en Umulighed, at faa Indflydelse indenfor dem kan være besværligt, men er ikke umuligt. Foretrækker man alligevel den første Fremgangsmaade, kommer det let til at se ud, som om man havde andre Motiver end Frihedsbevægelsens.

Jeg er ked af denne Polemik med en

Mand, jeg lærte at kende som en modig og god Kammerat i Kampen for Danmarks Frihed, men Alfred Jensens Synspunkter i Dag er saa fjernt fra dem, der beherskede Danmarks Frihedsraad under Besættelsen, at jeg for Frihedsraadets Eftermæles Skyld og i hele Frihedsbevægelsens Interesse er nødt til at protestere. Alt i alt finder jeg, at Alfred Jensens Anklage mod mig maa vende sig mod ham selv som en Bumerang. Skal Frihedsbevægelsens Ideer sejre i det danske Folk, saa maa vi lære at gaa den ene Vej, der fører til Maalet: Arbejde indenfor de politiske Organisationer, der nu engang former Danmarks Skæbne.

Endnu en Gang beklager jeg, at Frihedsraadets Mænd i Dag overhovedet skal føre offentlig Polemik mod hinanden til Glæde for vore Modstandere. Det fremkalder uvægerlig et Indtryk af en langt dybere Uenighed end den, der faktisk findes.

Frode Jakobsen.

Jugoslavien (fortsat fra Side 4)

kan sige, det jugoslaviske Folk sulter. I Følge Rationeringen faar de 1000 Kalorier, væsentligst Brød, om Dagen, og saa har de Muligheder for at skaffe sig 275 Kalorier gennem andre Fødemidler, men det eneste, de kan være sikre paa at faa, er Brødet. Haardtarbejdende og visse andre Kategorier har Ret til noget mere.

I andre Dele af Europa erfarer man, at den ringe Ernæring trækker Sløvhed og Ligeledthed i sit Spor, men saadan er det ikke i Jugoslavien: Folk er baade energiske og fortrøstningsfulde — og synger de om Partisandaad, saa er det til Gengæld det trættende og ganske uromantiske Oprydningsarbejde og Genrejsningen, de taler om og udtrykker deres Stolthed over.

Celebert Selskab!

Protektoratets Spøgelse rejste sig truede, hvis ikke Danmarks Forhold blev ordnet. I den Anledning var der blevet afholdt en Række Møder i Sehesteds Hjem i St. Kongensgade 80, hvor Hartel bl. a. var blevet præsenteret for Mortensen og Friherre v. Loew.

— Hvem var til Stede ved Møderne? spurgte Politivadvokaten.

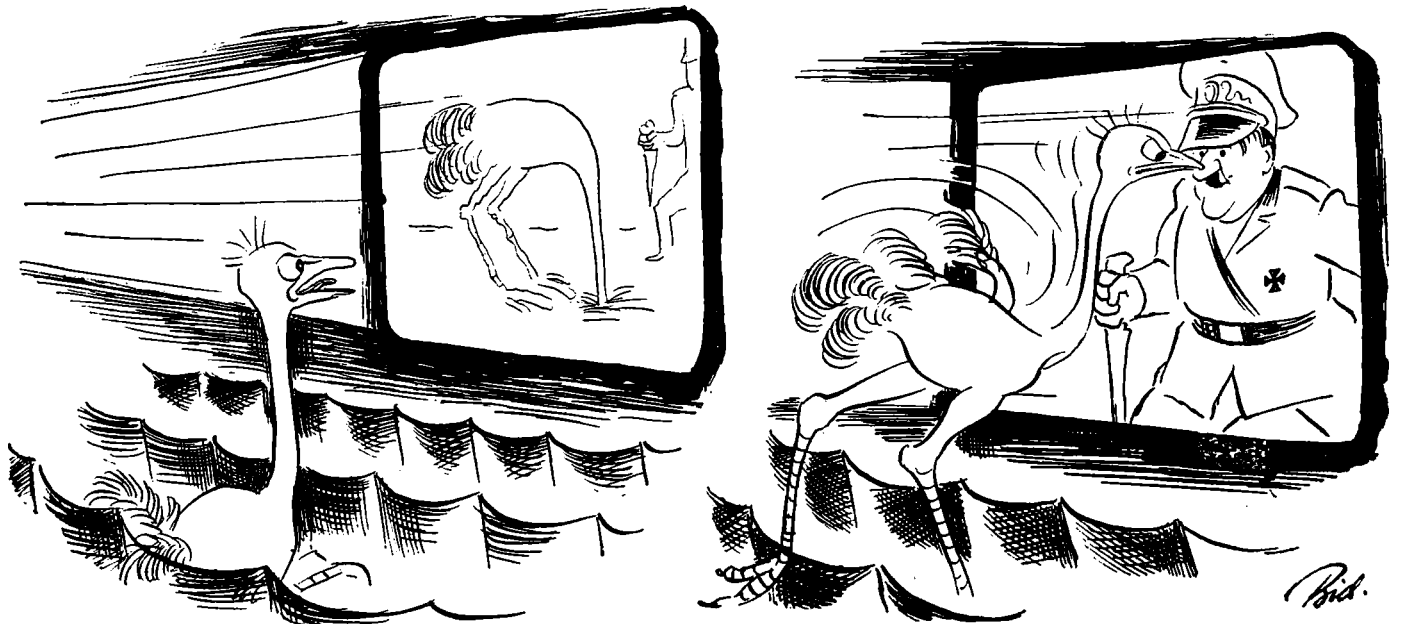
— Jeg traf forskellige, bl. a. Vinding Kruse, svarede Hartel.

— Han holdt vist hurtigt op med at komme, mente Politivadvokaten.

— Naa, jeg har da talt med ham nogle Gange. Desuden kom Frits Clausen, som imidlertid ikke blandede sig i ret meget, og Børge Bryld.

(Referat af Sehested-Sagen
Politiken 15.—5.)

Sandheden

Bid.

Frit Danmarks Kronik: Film

De store Instruktører.

Da Tyskerne havde taget Paris, og franske Kunstnere enten levede i Landflygtighed, Fangenskab eller i det underligt delte Land, hvor det var svært at afgøre, om Skyggen fra Vichy eller Skyggen fra Paris var koldest at leve i, hørte den ypperlige Filmkunstner Marcel Carné til dem, der blev i Landet og efter et Par Aars afventende Holdning tøvende gav sig i Lag med at skabe Film i de kolde Skyggers Land. Man kan være forvissat om, at det har været vanskeligt for netop den Kunstner, der har skabt *Taagernes Kaj*, *Hotel du Nord* eller den afsindige og befriende morsomme *Et tosset Drama* — allesammen Film med Aand og Stil, med Skønhed og Vid, alle baaret af en Forestilling om Menneskets Frihed og om Kunstens uadskillelige Forhold til social Frihed. Det har ganske uden Tvivl været Jacques Prévert, der har baaret ham over Vanskelighederne — Jacques Prévert, den underfundige Lyriker, der ligesom Marcel Carné af uimodstaaelig Lyst gik hen og frembragte et Par Avantgarde-Film, som har været saa langt fremme i Avantgardens Avantgarde, at den franske Censur gik hen og forbød den offentlige Fremvisning af i hvert Fald den ene af dem (*L'affaire est dans le sac*), og som derefter skrev Filmmanuskripter bl. a. for Carné (*Taagernes Kaj*). Det har været denne underfundige Digter, der har bevæget Carné til at skabe »Aftengæsterne«, som nok i nogen Tid har kunnet samle Huset fuldt i Metropol-Teatret, men som vistnok Flertallet af Biografgængerne finder grænseløs kedsommelig.

*

Jeg synes, det er en vidunderlig Film, denne middelalderlige Legende om Kærlighed. Den svenske Filmkritiker Pavane har i en Stilanalyse over Jacques Prévert gjort opmærksom paa, hvad det er, der skaber den mærkeligt betagende Carné-Stil. Der er for det første noget sarkastisk i Dialogen, og dernæst har Prévert opdaget den Poesi, der ligger i et Slagord, et Ordsprog, en ligegyldig Bemærkning, der i hans

Personers Mund faar en særegen Styrke og Betydning. Men bag ved den subtile og dobbelttydige Leg med Ordene ligger der noget smerteligt, noget lidelsesfyldt. Ingen ved, hvad der vil hænde i næste Øjeblik, og derfor bliver denne Scene i »Aftengæsterne« Nøglen til det betagende, det foruroligende ved Prévert-Carnés Kunst: Djævelen, spillet mesterligt af Jules Berry, fordi det nu morer ham, faar hele det store Selskab af Adelsfolk til at le, han smitter dem med sin Latter, de er ved at omkomme, da han pludselig bliver alvorlig og truende, og medens Latteren i Salen dør bort, siger han: *Peut-être avez-vous ri parce que vous avez senti qu'il se passeraient des choses d'une grande tristesse?* (Maaske ler I, fordi I har en Fornemmelse af, at nu vil der hænde meget sørgelige Ting). Og der hænder i denne Film Ting saa sørgelige, som Tingene maa blive, naar Djævelen hersker. Alle Mennesker er under hans Magt. Han kan gøre med dem, hvad han vil, og hans første Maal er at gøre dem ulykkelige. Hvis de kommer ham paa tværs, sørger han for, at de bliver kastet med til Hundene i Kælderen og hængt op i Armene. Han sætter dem op mod hinanden og faar dem til at myrde hinanden, torturere hinanden. Men da han saa uventet møder den Kærlighed, som ikke vil kapitulere, som uden Hensyn til Følgerne rejser sig imod ham, da er han selv saa magtesløs, at han kun kan gøre een Ting: forvandle de Elskende til Sten, hvormed Prévert og Carné vil sige den ene Ting til deres underkuede Landsmænd, at den, der gaar Ærinder for Djævelen eller slutter Kontrakt med ham, han har for Alvor mistet Retten til Livet, men den, der bevarer sin Kærlighed uplettet og holder den op mod Djævelen som sit eneste Værn, han har, selvom Djævelen kaster ham i Torturkammer eller forvandler ham til Sten, vundet over, besejret Djævelen.

*

Fritz Lang har skabt en Film om Mordet paa Heydrich. Den er desværre ikke udsendt herhjemme, men blev vist ved en Midnatsforestilling i Merry-Teatret den 4. Maj. Filmen hedder »Hangmen also die«, og den er ble-

vet til i 1942 i Hollywood, samme Aar hvor Marcel Carné i Frankrig skabte »Aftengæsterne«. Fritz Lang er Filmhistoriens mest konsekvente Antinazist. Det kom første Gang helt klart frem i Dr. Mabuses Testamente (1932). Hele Nationalsocialismens taagede og taabelige Filosofi lagde Fritz Lang den gale Dr. Mabuse i Munden. I Forordet til den amerikanske Udgave, som fremkom langt senere, sagde Fritz Lang: Heydrich, Himmler og Hitler — de er allesammen Dr. Mabuser! Nazisterne forbød Filmen, og Fritz Lang blev kaldt til Goebbels, der netop var blevet Propagandaminister. Goebbels overøste ham med Hæder og skulde fra Hitler hilse og sige, at Hitler beundrede Metropolis (iscenesat af F. L. i 1926), og om ikke Fritz Lang vilde være Chef for den tyske Filmindustri. Samme Nat flygtede Fritz Lang ud af Tyskland.

*

»Hangmen also die« er blevet til i Samarbejde med Bert Brecht, og den bærer begge de store Kunstners Stempel. Dens magtfulde Billedsprog er uovertruffet, Dialogen er skarp og præcis, dyb og enkel, som Brecht er. Hans Eisler — ligesom de to andre tysk Emigrant — har skrevet en fremragende Musik til Filmen. Det er den bedste Film, der er lavet om et undertrykt Folks Kamp mod Tyrannerne, og for alle os i de tidligere besatte Lande vil den være en Oplevelse helt ud over, hvad vi har drømt om. Her skildres Samarbejdsfolk og Modstandsbevægelse, Quislinge og Stikkere, Partisaner og Befolkning. Her skildres Gestapos Hovedkvarter, Tyskerbeværtninger og private Hjem, Razziaer og Fangetransporter. Og frem for alt giver Filmen stærkt og indtrængende det samme Evangelium, som Carné skildrer i sin Film, Kærlighedens Evangelium, Frihedens Evangelium, men hvor Carné og Prévert har maattet skjule deres Forkyndelse i en middelalderlig Legende, gaar Fritz Lang og Bert Brecht ud fra en Begivenhed, der er saa ny, at det er uforstaaeligt, de har kunnet omforme den til en kunstnerisk og dramatisk Appel, endnu medens Røgen laa lavt over Egnen omkring Lidice. Det er stor Kunst.

Karl Roos.

UDENRIGS-KRONIK

Kundskabens Træ.

Paa de saakaldte store Udenrigsministres Konferencen i Paris var Storheden ikke tilstrækkelig til at bringe Enighed om de foreliggende Fredstraktater, og Konferencen er blevet afbrudt for dog atter at træde sammen den 15. Juni. Vi har saaledes stadig Lov til at haabe.

I Mellemtiden føler man sig forpligtet til endnu engang at bringe det storpolitiske Spil ind i den Sammenhæng, hvor det de sidste ni Maanedes har hørt hjemme, uden at dette dog har kunnet ændre hverken Statsmændenes eller det almindelige Menneskes praktiske Stillingtagen eller Beslutninger.

Saa meget positivt blev der vel tilbage af den store Krig og dens Lidelser, at Storpolitik ikke med det samme opfattes som en Hobby for Statsmænd og professionelle Diplomater, men som noget, der i bogstaveligste Forstand griber ind i Hvermands Liv og derfor er Hvermands Anliggende. Men netop som denne forstærkede Erfaring skulde bundfælde sig og faa Virkninger i den praktiske Politik, mangedoblede Kravene til den menneskelige Fornuft. Da den første Atombombe blev sendt ned over Hiroshima, fik Menneskene at vide, at de var blevet i Stand til at tilintetgøre sig selv. Faren ved en Fiasko for de internationale Bestræbelser for Fredens Sikring — for hvilke den øjeblikkelige Konferencen i Paris blot er det aktuelle Udtryk — blev i eminent Grad forøget. Fiaskoens Konsekvenser blev isidste Instans ikke »blot« en Ødelæggelse som den, vi netop har oplevet. Det var selve Kulturens og det civiliserede Livs Fortsættelse paa Jorden, der sattes paa Spil. Vi havde atter engang spist af Kundskabens Træ, og det gamle Dilemma meldte sig i en Form, hvor Fortællingen om Syndfloden kunde udsendes i en ny Version til Skræk og Advarsel for det moderne Menneske.

Det moderne Menneske tror jo ikke længere paa Gud eller drager, hvis

han gør det, ikke mange Konsekvenser af det. Det maa nu være vore Apostles, Missionærens eller Journalisters største Opgave at faa ham til at tro paa den frigjorte Atomkraft paa godt og ondt.

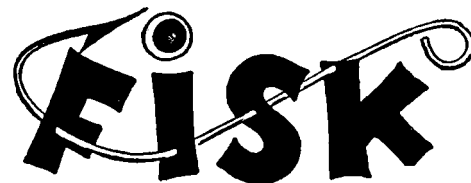
Desværre gaar det trægt med denne Omvendelse. Atomkraften synes allerede som hidtil Vorherre at befinde sig i den højeste Sfære, hvor vel en Del med Læberne bekender, at den er frygtelig som Jahve og god som Vorherre, men dog i deres praktiske Handlingen mener, at vi kan holde os til det jordiske og lade som om, den ikke eksisterer. Ialtfald synes det at være det, der sker i Paris og mange andre Steder.

I Mellemtiden er Undersøgelserne over Atom-Problemet kommet et Skridt videre, og det er blevet muligt at paa- vise, at Atomkraften rent teknisk skulde kunne komme under Kontrol. I en Beretning, der nylig er udsendt af den amerikanske Regering, konstateres det nemlig, at Uranium sandsynligvis i meget lang Tid vil være det eneste Raa- stof, der kan anvendes til »praktisk Atomspaltning«, og dette forenkler i allerhøjeste Grad Mulighederne for international Kontrol. Uranium findes jo ikke saa mange Steder. Beretningen fastslaar videre, at det er muligt at »denaturere« det spaltelige Stof U₂₃₅, saaledes at det bliver uanvendeligt til Atomvaaben, samtidig med at det kan bruges ved fredelig Udnyttelse af Atomenergien. Det engelske Blad *Economist* har nylig meddelt, at dette i allerhøjeste Grad vil forenkles en international Kontrol med Atomkraften, som ellers forekom at maatte blive en meget kompliceret og næsten uigennemførlig Historie.

Men alt dette er naturligvis kun en Forbedring af de rent tekniske Vilkaar for Løsningen af vor Tids største Problem. Spørgsmaalet om at bringe Menneskets politiske Fornuft paa Højde med hans videnskabelige Opfindsomhed staar stadig tilbage. Men det er uomgængeligt.

10.-5.-46.

Erik Seidenfaden.

Nej-Politik i Bordbenet?

Der er f. Eks. slet ingen Tvivl om, at Christmas Møllers Dagligstuemøbler i 1941—42 blev afgørende for mange, der siden kom til at yde en afgørende Indsats i Modstandskampen.

Information 10.—5.—46.

Hvordan havde vi dog mistet den?

Vi skal vise Verden, at Danmark igen i Aandens Kraft kan indtage sin Plads i Nationernes Kreds, end høres Danskens Sang og Mejselslag — (samt Alsing Andersens. Red.).

(Bombholt ved Rigsdagens Jubelfest).

Definition.

Vi er med Folket i alle Lande. Vi er mod dem, der i Folkets Navn og paa dettes Bekostning fører en Politik, der er imod Fredens og Demokratiets Interesser.

Land og Folk 10.—5.—46.

Inside information:

Da Forum, siden Nazisterne bombede det, ingen Tag har, var det, hvad man kan kalde »en Friluftsfest inden Døre«, der blev holdt i Gaar af Nationalt Værn.

Nationaltidende 6.—5.—46.

Er det muligt?

Retten holdt derefter Fropostpause, og Eftermiddagens Retsmøde medgaar til en afsluttende Afhøring af Knutzen.

Ekstrabladet 15.—5.—46.

Takløst.

Der var ikke noget i Vejen for, at Socialdemokraterne efter Valget i Oktober kunde have dannet Regering, og Politiken sparede ikke paa Opfordringer dertil. Men Socialdemokraterne vilde ikke.

(Politiken 16.—5. i Leder, der pudsigt nok hed Selvoptagetheden).

Heller ikke der!

Naar vi vedlagt tillader os at sende Dem noget saa fredeligt som Kornskadedyrskomitéens Aarsberetning, skønt vi ved, at Bladene svømmer i langt mere dynamisk Stof, er det, fordi de Fjender, Komitéen bekæmper, endnu langt fra er slaaet ned trods 6 Aars Krig, og fordi de desværre heller aldrig strejker.

Vi trænger fortsat til al den Støtte, Pressen kan give os for at opretholde Moralens blandt vore Tropper, Landmændene, Kornhandlerne og Møllerne og beder Dem derfor venligst anmelde Beretningen i Deres ærede Blad.

Med Højagtelse etc.

(Skrivelse fra Teknologisk Institut).

Ægte rød.

Der skal være en Mand, hvis Antipatier mod vort konstitutionelle Monarki er i den Grad overdrevne, at han kun bruger 5 Øres Frimærker til at sætte paa Brevene.

Nogle Presseudtalelser om Bogen:

Har til den Grad indsuget Atmosfæren fra Tilblivelsens Øjeblikke, at den stadig ligesom strømmer Læseren i Møde og meddeler ham samme Modtagelighed, som da han første Gang fik Del i Budskaberne fra Landsmand til Landsmand. Fra først til sidst bæres Bogen af en stor Idé: Nationens Sammenhold til Generhvervelse af Nationens Frihed.

Franz v. Jessen i Berlingske Aftenavis.

Bogen vil sikkert faa mange interesserede Læsere. Det vil gaa dem, som det skete med den, der skriver disse Linjer, at man med inderlige Glæde igen læser »Frit Danmark«s Artikler, der dengang gav Mod og Fortrøstning.

Gunnar Nielsen i Politiken.

Bladet var en Bedrift — dets Betydning for Befolkningens nationale Selvhævdelse saa at sige uvurderlig.

— n. i Nationaltidende.

At gennemlæse denne Samling Artikler fra det illegale Frit Danmark er som paany at gennemleve hele den danske Frihedskamps skiftende Faser.

Eric Danielsen i Land og Folk.

Bogen »Det illegale Frit Danmark« er noget for sig selv, dels fordi den aktuelt følger Begivenhed efter Begivenhed, og dels fordi den er skrevet af Mænd, som havde ganske bestemte Maal og som evnede baade at skildre Tiden og Maalene.

Den konservative Generalkorr.

Det illegale Frit Danmark i Bogform

Det mest udbredte af de illegale Blade under Besættelsen var »Frit Danmark«, hvoraf de sidste Numre i Bladets illegale Periode kom i 145.000 Eksemplarer. De Kaar, Bladet arbejdede under, var strenge og ikke uden Fare — af »Frit Danmark«s Hovedledelse blev fem Medlemmer arresteret allerede i November og December 1942, og Resten maatte gaa under Jorden. Skønt Bladet maatte trykkes i op til fire forskellige Trykkerier og duplikeres endnu flere Steder, lykkedes det at udsende 35 maanedlige Numre og to Særnumre.

Af disse Numres store og betydningsfulde Stofmængde rummer Bogen *Det illegale »Frit Danmark«* 80—85 % Uddraget belyser paa en særdeles levende Maade den ideologiske Kamp, Modstandsbevægelsen førte. Fra Trin til Trin kan man følge Udviklingen gennem de tre Aar, Bladet udkom illegalt.

Den frie Presses opiniondannende Betydning i de Aar kan ikke overvurderes. Det var den frie Presse, der herhjemme for første Gang gav Udtryk for Folkets Modstandsvilje, det var den frie Presse, der fortalte den Sandhed, som blev undertrykt i den legale Presse, det var den frie Presse, der afslørede Tyskernes Planer og Metoder og advarede mod de Landsmænd, som var gaet i Tyskernes Sold, det var den frie Presse, som oprindeligt bibragte Folket Forstaaelsen af Sabotagens og den aktive Modstands Nødvendighed, det var den frie Presse, som fastslog Parolen om Organisering af militære Grupper, og det var den frie Presse, som bragte Frihedsraadets Paroler og Opraab ud til hver eneste Dansker. Aldrig i Historien har en Presse i den Udstrækning været med til at omforme og præge et Folks Indstilling og Handlemaade, som den frie Presse gjorde det under Besættelsen. Den frie Presses Kamp for det frie Ord var Forudsætningen for hele Frihedskampen herhjemme.

Som et Led i denne Kamp betragter »Frit Danmark« sin illegale Indsats i disse Aar, og det er paa den Baggrund, at vi, som det hedder i Udgivernes Forord, har ment det rigtigt med denne Bog, at give et samlet og sammenhængende Billede af, hvad det illegale »Frit Danmark« var, og hvad det vilde.

477 indholdsrige Sider — 12 Kr.

G Y L D E N D A L

Bogen er en Bedrift